

יום שדה החיטה – מסורת ייחודית בתיכון לוי אשכול שבכפר הירוק

אם אין קמח אין תורה. בבית הספר התיכון על שם לוי אשכול שבכפר הירוק, הנהיגו מסורת של יום מיוחד בשנה: "יום שדה החיטה", כשהמטרה הינה לשמר את הקשר בין התלמיד לטבע

מאת: מערכת קו לחינוך

בבית הספר התיכון ע"ש לוי אשכול בכפר הירוק, מקדשים מסורת שנתית, שעוסקת בקשר שבין האדם לטבע – יום שדה החיטה. הפעילות מתרחשת סמוך לט"ו בשבט. מסביר צחי רולניק, רכז שכבה ט' ומחנך ט' 8: "ביום שדה החיטה יורדים כל תלמידי שש השכבות בשבילים שסימנו מבעוד מועד אל השדה, ומשליכים את הזרעים לרגבים. ההכנות מתחילות כחודש ימים קודם לזריעה עצמה. מראהו של שדה חיטה צהוב המתנועע ברוח, תחת שמי ארץ ישראל, הוא אחד המראות היפים. השלווה שמשרה השדה, האוושה החרישית של השיבולים הכורעות תחת עומס הגרגרים, כל אלו מרחיבים את הלב והנשמה. מתוך הדימוי הזה יצרנו, כאן בבית הספר השש שנתי של הכפר הירוק, מסורת החוזרת מידי שנה ומערבת את כל תלמידי בית הספר, מכיתה ז' ועד ל-י"ב, בהכנות לזריעת שדה החיטה בסמוך לבית הספר. מבחינתנו המורים, חשוב לנו לנצל את השדה כדי להעביר לתלמידים ערכים שחרתנו על דגלנו – האהבה לארץ ישראל ואדמתה (אנו גם בית ספר חקלאי), האהבה והשמירה על הסביבה והטבע, ערכים חברתיים של ערבות הדדית וצדק (כפי שמתבטאים בחוקי הלקט, הפאה והשכחה בשדה התנ"כי), הצמיחה החינוכית (של הילד לנער) ועוד ערכים רבים.

ההכנות מתחילות במערכי שיעור, שכל מחנך בונה סביב הנושא מזווית ייחודית, על פי בחירתו. השיעור כולל דיון רעיוני, המערב את התלמידים. בנוסף, שומעת כל שכבה הרצאה מקיפה מפי המורה רוני שושן, שהוא האגרונום הראשי של בית הספר והכפר, על גידול החיטה והאכלת אוכלוסיות העולם. בהרצאה מוצגים נושאים נבחרים, כמו סוגיות של שפע, רעב, ייעול גידול החיטה ועוד – המעסיקות את העולם מאז ומתמיד. עם השכבה שלי, של כיתות ט', דיברתי על "מחזור החיטה בתנ"ך" – בחריש, בקציר, בעומר, בדיש וכו', בראי ספרות המקרא.

כשבועיים לפני יום הזריעה, נשלחים לשדה צוותי תלמידים, חמושים בצבעי ספריי ושבילונות שיצרו בעצמם, לסמן את תוואי ההליכה מבית הספר עד לשדה. זהו "שביל החיטה", שיוביל את התלמידים אל מתחם הזריעה. אני כמורה נרגש בכל פעם מחדש למראה שיירות התלמידים בחולצות הלבנות, כשכל שכבה מצוידת בסרטים ובנדננות בצבע שבחרה. כל שכבה נושאת כרזה שעיצבה.

את הצעדה לשדה מלווים תלמידי מגמת המוסיקה, בשירי ארץ ישראל ולהיטים אהובים, וזה הרגע בו כל תלמיד מוציא מכיסו את שקית הזרעים ומניף אותם על פני התלמים. ומה שנותר הוא להתפלל לגשם. גשמי חודשי נובמבר ודצמבר טובים לצמיחת החיטה. כידוע, בית הספר שלנו נמצא בין רמת השרון לעיר תל אביב, מוקף בניינים ושכונות, וכל עוד נוכל לשמר את המסורת ויהיו לנו שדות, נמשיך. כל ההשקעה ביום הזה משתלמת כשרואים את יחסם הרציני והחגיגי של התלמידים, ואת השמחה שביציאה לטבע. אחרי הזריעה חוזרים לבית הספר, למופעי קריאה וטקס שעורכים התלמידים. הטקסטים שנבחרו על ידם מבטאים את הקשר שהם חשים לחיטה ולאדמה."

אומרים עומרי קאופמן ודפנה לוקאץ' משכבה ט': "שדה חיטה. כמה פעמים שמעתם את צמד המילים האלה בשבוע האחרון? ואם נגיד את האמת, כמה זמן באמת ייקח לכם להבין את משמעות המילים האלה? יש כאלה שמיד מוצאים בתוכם את החיבור לאדמה ולחיטה, יש כאלה שהשאלה הזאת תמשיך להדהד בראשם עוד הרבה זמן. יש מי שיסתכל על שדה החיטה ויראה בעיני רוחו את כיכר הלחם שאכל אתמול בערב או את הפיצה שהוזמנה כשאימא לא הייתה בבית.

אנחנו, שעברנו תהליך של הבנה כשכבה וכיחידים, רואים את השדה כסמל מובהק להמשכיות ומחזוריות החיים. סמל של דאגה, טיפול אהבה ונתינה. כולנו מסתכלים על אותו שדה, שבו לא נוצרת רק חיטה אלא נוצרים בו זיכרונות."

צחי רולניק מציין, כי מי שירצה יוכל לבקר בשדה בעוד חודש וחודשיים ולראות את צמיחתו ולעקוב אחר התפתחותו. אפשר לסכם במשל; החיטה עולה, צומחת, מוריקה ומבשילה לצהוב הזהב, ממש כמו תלמידינו שצומחים חינוכית."

בכפר הירוק מזמינים את כל מי שרוצה לבוא ולטייל בשדות וליהנות גם מבריכת החורף שיצרו התלמידים, בשיתוף אנשי אוניברסיטת תל אביב, החברה להגנת הטבע ורשות הטבע והגנים. הבריכה מתחדשת מדי חורף ונעים לטייל בה ולצפות בבעלי החיים שבה. פרטים באתר בית הספר.